

Knihovna jako prostor k setkávání

17.10.2011 Babylon str. 4 Nástěnka

Knihovna Václava Havla

Rozhovor s ředitelem knihovny VH Martinem Paloušem

* Co je **Knihovna Václava Havla** za instituci, jaká je její náplň?

Je to veřejně prospěšná společnost, která shromažďuje, katalogizuje a zpřístupňuje veřejnosti dokumenty vážící se nějakým způsobem k osobě a působení **Václava Havla**, ať už v jeho politické, kulturní či disidentské podobě. Druhá věc je činnost programová. **Knihovna** organizuje přednášky, diskuse, besedy, pořádá kulturní, literární, výtvarné či divadelní akce atd. Třetí důležitá věc je činnost publikační. Nedávno třeba vyšel rozsáhlý životopis **Václava Havla** z pera Martina C. Putny, teď jsme v **knihovně** uváděli velice zdařilou kolektivní studii historiků Michala Kopečka, Jiřího Suka a Adély Ďuričové Rozdělení minulostí. Cílem **Knihovny** rozhodně není stát se jakýmsi pomníkem **Václava Havla**. Měla by být především místem živých setkání lidí různých generací, kde se nejen vzpomíná na doby minulé, ale také otevřeně diskutuje o všech podstatných nových věcech, které se na nás na počátku 21. století valí ze všech stran a vybízí k přemýšlení.

* Stal jste se ředitelem knihovny po Martinu C. Punovi. Co chcete na knihovně změnit.?

Především bych chtěl říct, že M. C. Putna odvedl v knihovně obrovský kus práce a že tedy máme na co navazovat. Chtěli bychom jen dění v knihovně dát větší dynamiku a její činnost ještě rozšířit. Pokud jde o činnost klubovou, tj. o programovou skladbu, spoléhám se především na svého nového zástupce Jáchyma Topola. Mou ambicí také je posunout činnost knihovny více do mezinárodního prostředí. Budeme usilovat, aby nefungovala jen pro uzavřený okruh pražských intelektuálů, ale otevřela se zahraničním zájemcům a standardně se v ní komunikovalo nejen česky, ale i v angličtině. V současné době vzniká digitalizovaný archiv, který umožní zájemcům rychle a snadno najít potřebná data. Zatím se pohybujeme převážně v českém prostředí - dosud neodkrytých bonanz je zde dosud velmi mnoho - avšak nyní plánujeme i spolupráci se zahraničními institucemi, s americkými presidentskými knihovnami, s univerzitami, atd. V našem archivu zkrátka budou opravdu věci, které jinde hned tak nenajdete.

* Vyhlašuje knihovna nějaké granty?

Zatím granty nevypisujeme a grantovou agenturou se ani stát nehodláme. Naše činnost se odvíjí od rozpočtu, který schvaluje správní rada Knihovny a jehož výše pochopitelně závisí to na tom, zda a jak budeme nebo nebudeme schopni přesvědčit o účelnosti a efektivitě našeho počínání naše sponzory, tedy v této chvíli sponzora jediného, Zdeňka Bakalu.

* Jaká témata byste chtěli v knihovně otevřít?

Dlouhodobě a systematicky bychom se na příklad chtěli věnovat ve spolupráci s nadací Člověk v tísni a Ústavem pro soudobé dějiny tzv. tranzitologii či transformačním studiím, týkajících se přechodu od diktatury k demokracii, tedy disciplině, která se všeobecně považuje za jakousi výkladní skříň české zahraniční politiky. Tu je totiž třeba nejen praktikovat, ale stále nově promýšlet, už vzhledem k tomu, jak rychle a dynamicky se mezinárodní scéna dnes proměňuje a vyvíjí. Máme ambiciózní cíl dotáhnout to až do podoby nějakého konsistentního programu, vyhovujícímu dnešním akademickým standardům, vhodným pro univerzitní půdu. Na 9. prosince chystáme velkou akci k Mezinárodnímu dni lidských práv, jejímž základním tématem bude svoboda projevu. Spolupracujeme na tom opět s Člověkem v tísni a s divadlem Archa, kde se bude konference odehrávat. Zveme odborníky z oblasti mezinárodního práva a chceme jejich pohled na věc konfrontovat s pohledem lidí „z terénu, na prvním místě s disidenty a aktivisty ze zemí, kde je svoboda projevu stále hrubě potlačována. Na konferenci jsou pozváni lidé např. z Blízkého východu, Sýrie, Bahrajnu, Egypta, z Kuby nebo Barmy. Celá akce by zároveň měla být připomínkou 1. výročí, kdy Liou Siao-po dostal Nobelovu cenu za mír a kdy jako iniciátor Charty 08 stále sedí v čínském kriminále. Takže by to měl být i jakýsi večer solidarity. Chtěl bych také, aby se v knihovně otevřel prostor pro kontinuálně probíhající debatu nad určitými důležitými pojmy, které se snaží reflektovat zkušenost Evropy 20.

století. Konkrétně mám na mysli pojem totalitarismu, o kterém se diskutuje již od druhé světové války. Jaký je jeho osud na začátku 21. století, kdy jeho obě dosud známé verze, nacismus i komunismus, se staly věcí minulosti? V tomto případě jsem již oslovil představitele Federace židovských obcí v Praze, neboť jejich pohled na tuto problematiku je specifický, ovlivněný zkušeností holocaustu, ale také i ředitele ÚSTRK. Ke spolupráci a dialogu na toto téma bych chtěl vyzvat i některá univerzitní pracoviště, takže uvidíme.

* Zmínil jste ÚSTRK, který má zkoumat naši minulost, ale protože byl založen politiky, ve vymezení jeho činnosti chybí dodnes politicky choulostivá léta 1945-48, ačkoli je tato doba pro pochopení vzniku totality úplně klíčová.

Nespornou výhodou Knihovny je, že nebyla založena politickými stranami, a ani není závislá na státním rozpočtu. Bádat si tedy můžeme naprosto svobodně a o čemkoli, takže předpokládám, že i na choulostivá léta dojde, ukáže-li se to důležité z hlediska našeho programového zaměření.

* Jaká je situace kolem nového sídla knihovny?

Zdeněk Bakala se rozhodl nabídnout knihovně definitivní sídlo. Koupil pro ni dům na Loretánském náměstí a podaří-li se začít projekt jeho rekonstrukce na začátku příštího roku, počítám s tím, že do svého nového sídla by se Knihovna mohla nastěhovat do dvou let, mým snem je na podzim 2013.

* Co v ní všechno bude?

Kromě knihovnických a badatelských prostor by tam mělo být zastřešené atrium, které pojme zhruba sto lidí, dále výstavní prostory, a také knihkupectví a kavárna. Největší důraz ale klademe na vybavení co knihovny. Chtěli bychom, aby to byla opravdu špičkově zařízená instituce využívající současných informačních technologií. Otázku po tom, jak na to, ovšem nepoložíme firmám, které by nás zahrnuly báječnými a finančně nákladnými projekty a my bychom se navždy stali obětmi jejich pokračujících služeb. V této věci jsme již navázali kontakt s odborníky z ČVUT a přes profesory hodláme oslovit i jejich studenty. Oni by nám v posledku měli poradit, jak na to: jak neefektivněji pracovat s všemi informačními médii, s obrazem i zvukem; jak přenášet a uchovávat digitalizovaná data; jak využívat všechny možnosti, které dnešní „cyberspace“ dává a zároveň se jimi nenechat zotročit a stát se na nich patologicky závislými.... Zkrátka chceme, aby knihovna byla instituce, která má švih a dynamiku, aby byla schopna kombinovat činnost klubovou, kulturní a programovou; aby se zároveň stala atraktivním a kreativním studijním centrem, které je schopno kooperovat s vysokými či středními školami, doma i v zahraničí. A vůbec se nebudeme bránit modifikovat program a využití knihovny ani podle toho, jaké požadavky a nápady budou mít ti, kteří budou knihovnu využívat.